

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

Пловдив – 4000, ул. “Цар Асен” № 24, тел. 032/ 261 283, fax 032/ 261 378
<http://law.uni-plovdiv.bg>; e-mail: law@uni-plovdiv.bg

АНАЛИЗ

НА АНКЕТНИ ПРОУЧВАНИЯ СРЕД СТУДЕНТИ ПО УЧЕБНИ ДИСЦИПЛИНИ

**ОТНОСНО КАЧЕСТВОТО НА ПРЕПОДАВАНЕТО
В ЮРИДИЧЕСКИЯ ФАКУЛТЕТ НА ПУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”
ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „ПРАВО“**

2023 г.

*ФАКУЛТЕТНА КОМИСИЯ ПО КАЧЕСТВО, ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ,
ПУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“*

СЪДЪРЖАНИЕ

I.	ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.....	3
II.	ПОКАЗАТЕЛИ ЗА КАЧЕСТВО НА ПРЕПОДАВАНЕТО	5
1.	ПО ВРЕМЕ НА ЛЕКЦИИ	8
1.1.	ПРИСЪСТВИЕ	8
1.2.	СПАЗВАНЕ НА ГРАФИК	8
1.3.	ЯСНО И РАЗБИРАЕМО ИЗЛАГАНЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ	9
1.4.	ПОЛЕЗНОСТ НА ПОЛУЧАВАНИТЕ ЗНАНИЯ	9
1.5.	ОНАГЛЕДНОСТ С ПРИМЕРИ	10
1.6.	ВЪВЛИЧАНЕ В ДИСКУСИИ И СТИМУЛИРАНЕ НА ТВОРЧЕСКО МИСЛЕНЕ	10
1.7.	НАСЪРЧАВАНЕ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА	11
1.8.	ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МАТЕРИАЛИ, ВКЛ. В ЕЛЕКТРОНЕН ВИД	11
1.9.	ОТНОШЕНИЕ КЪМ СТУДЕНТИТЕ	12
1.10.	СПАЗВАНЕ НА ОБЯВЕНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ	12
1.11.	ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА	13
2.	ПО ВРЕМЕ НА УПРАЖНЕНИЯ	13
2.1.	ПРИСЪСТВИЕ	13
2.2.	СПАЗВАНЕ НА ГРАФИК	14
2.3.	ПОЛЕЗНОСТ НА ПОЛУЧАВАНИТЕ ЗНАНИЯ	14
2.4.	ОТНОШЕНИЕ КЪМ СТУДЕНТИТЕ	15
2.5.	ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА	15
III.	ПРЕПОРЪКИ НА СТУДЕНТИТЕ	17
IV.	ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ	21
V.	ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА ФКК	23

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

Анкетното проучване е проведено през месеците **октомври и ноември 2023 г.** сред студенти с цел проучване на мнението им за качеството на преподаването в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. То е проведено по утвърден от ФКК график. За целите на анкетирането е използван електронен формуляр на анкетна карта по образец (*Анкетна карта № 2 за проучване на мнението на студентите за качеството на преподаване по учебни дисциплини*), утвърден с решение на АС по протокол № 5/19.12.2019 г.

Анкетирането обхваща проучване на мнението на студентите относно качеството на преподаване както по време на лекции, така и по време на упражнения по предлагани от факултета учебни дисциплини. То е извършено след полагане на изпит по съответната дисциплина след провеждане на всички изпитни сесии: редовна, поправителна и ликвидационна сесия, приключила през месец септември 2023 г.

В него са обхванати осем задължителни и една избираема учебни дисциплини, **изучвани през учебната 2022/2023 г.**, както следва: „Международно публично право“ (МПП), „Обща теория на правото“ (ОТП), „Църковно право“ (ЦП), „Административен процес“ (АПС), „Наказателно процесуално право“ (НПП), „Облигационно право“ (ОП), „Търговско право – Втора част“ (ТП2), „Гражданско процесуално право“ (ГПП) и „Данъчно право“ (ДП).

В анкетирането са взели участие студенти, подали общо **178 броя анкетни карти**, които в съотношение с общия брой на студентите в съответния курс съобразно заповеди на ректора № РД-21-2344//06.12.2023 г. и № РД-21-1762/28.10.2022 г. формират задоволителна представителност на извадката при част от дисциплините и незадоволителна при останалите (*виж Таблица 1*).

Таблица 1

Дисциплина	Вид	Курс	Брой анкети	Численост на курс	Представителността на извадката (%)
МПП	Задължителна	1	23	111	21%
ОТП	Задължителна	1	23	111	21%
ЦП	Избираема /39 студенти/	2	12	39	31%
АПС	Задължителна	3	31	125	25%
НПП	Задължителна	3	28	125	23%
ОП	Задължителна	3	25	125	20%
ТП2	Задължителна	4	30	125	24%
ГПП	Задължителна	5	3	103	3%
ДП	Задължителна	5	3	103	3%
Общ брой анкети			178		

Дадените отговори от анкетираните студенти по отделните показатели са отразени таблично в Раздел II в процент (%) спрямо общия брой анкетирани, а препоръките им са систематизирани в Раздел III. Изводите от анкетното проучване са обобщени в Раздел IV. Предложения за подобряване на качеството на обучението са формулирани в Раздел V.

II. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ПРЕПОДАВАНЕТО

Студентите, взели участие в анкетирването, имат посочен от тях успех от следването в съответния курс на обучение. Отличен успех се наблюдава при около 30% от анкетираните, а много добър - при около 50%. Останалите 20% от анкетираните имат добър или среден успех от следването:

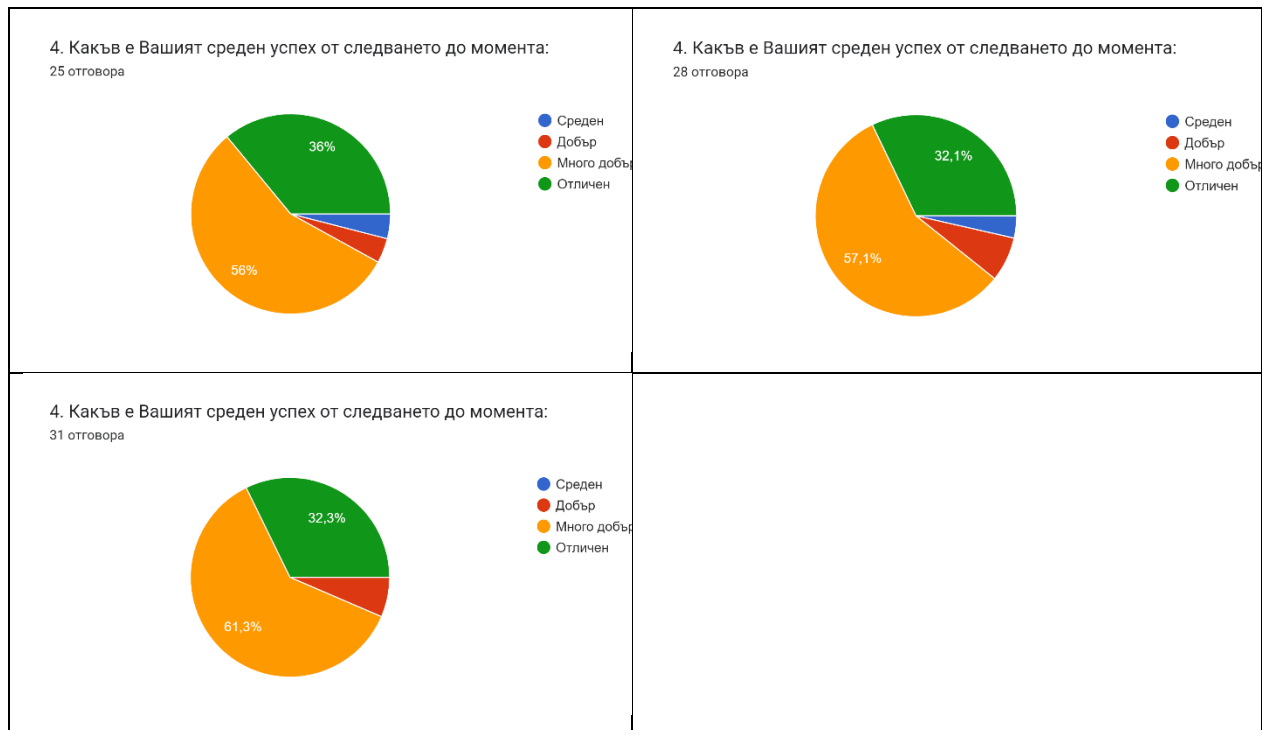
- 1-ви курс - най-висок е дялът на студентите с успех „много добър“ (от 43.5% до 56.5%), а най-нисък на тези с „отличен“ (от 21.7% до 26.1%). Останалите студенти са посочили, че са с успех „добър“ (от 21.7% до 30.4%).

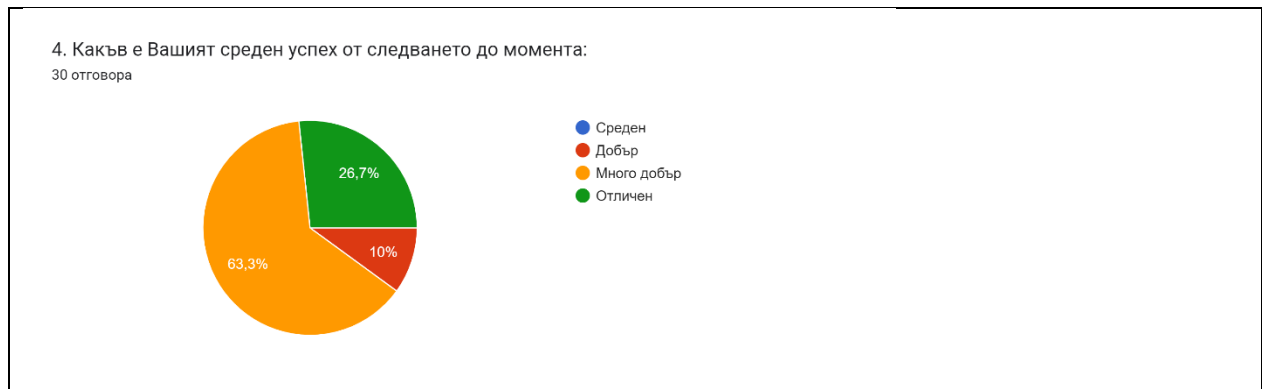
- 2-ри курс - най-висок е дялът на студентите с успех „отличен“ (41.7%), а най-нисък на тези с „добър“ (25%). Останалите студенти са посочили, че са с успех „много добър“ (33.3%).

- 3-ти курс - най-висок е дялът на студентите с успех „много добър“ (от 51.7% до 61.3%), а най-нисък на тези с „добър“ (от 6.5% до 7.1%) и „среден“ (от 3.6% до 4%). Останалите студенти са посочили, че са с успех „отличен“ (от 32.1% до 36%).

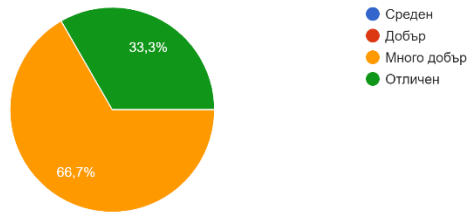

- 4-ти курс - най-висок е делът на студентите с успех „много добър“ (63.6%), а най-нисък на тези с „добър“ (10%). Останалите студенти са посочили, че са с успех „отличен“ (26.7%).

- 5-ти курс - най-висок е делът на студентите с успех „много добър“ (66.7%), а останалите са с „отличен“ (33.3%).

4. Какъв е Вашият среден успех от следването до момента:
3 отговора

Анкетираните студенти са посочили преподавателите по съответните дисциплини през учебната 2022/2023 г., водещи лекции и упражнения.

Посочени като лектори са съответно: доц. Г. Гозанска по *„Международно публично право“*; проф. Я. Стоилов и проф. Б. Чернева по *„Обща теория на правото“*; гл. ас. Д. Стоянкova по *„Църковно право“*; проф. И. Тодоров, проф. Д. Зиновиева и доц. К. Пехливанов по *„Административен процес“*; доц. Е. Салкова по *„Наказателно процесуално право“*; доц. К. Стойчев и доц. К. Митев по *„Облигационно право“*; доц. М. Кьосева по *„Търговски сделки“*; проф. С. Чернев, проф. А. Мингова и доц. Г. Ганчев по *„Гражданско процесуално право“* и доц. К. Мутафов по *„Данъчно право“*.

Като водещи семинарите са посочени: докт. Т. Костадинова по *„Международно публично право“*; гл. ас. Д. Ханев по *„Обща теория на правото“*; гл. ас. А. Илиева по *„Административен процес“*; ас. Х. Кутиев и ас. М. Симеонова по *„Наказателно процесуално право“*; гл. ас. А. Славчев по *„Облигационно право“*; гл. ас. Ж. Колева и докт. А. Кънева по *„Търговски сделки“*; ас. Д. Вътов и докт. Р. Георгиев по *„Гражданско процесуално право“* и гл. ас. Н. Петров по *„Данъчно право“*.

Анкетираните студенти са дали своето мнение чрез маркиране на четири възможни отговори *„да“*, *„по-скоро да“*, *„по-скоро не“* и *„не“*, чрез които се отчита удовлетвореността им по различни показатели за измерване на качеството на преподаването.

1. ПО ВРЕМЕ НА ЛЕКЦИИ

1.1. ПРИСЪСТВИЕ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	69.6%	56.5%	83.3%	74.2%	67.9%	68%	56.7%	33.3%	100%
<i>по-скоро да</i>	21.7%	30.4%	8.3%	19.4%	25%	24%	30%	66.7%	-
<i>по-скоро не</i>	4.3%	8.7%	-	6.5%	7.1%	8%	13.3%	-	-
<i>Не</i>	4.3%	4.3%	8.3%	-	-	-	-	-	-

Видно от приложената таблица, повече от половината от анкетираните студенти са посочили, че посещават лекциите по съответните дисциплини, маркирайки категорично отговор „да“. Останалата част от студентите маркират отговор „по-скоро да“, което предполага, че отсъствието им от лекции има само епизодичен, но не и постоянен характер. Незначителен е броят на студентите, чието отсъствие от лекции е перманентно или то е ограничено до няколко посещения в рамките на семестъра.

1.2. СПАЗВАНЕ НА ГРАФИК

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	100%	69.6%	100%	96.8%	96.4%	100%	86.7%	100%	100%
<i>по-скоро да</i>	-	26.1%	-	3.2%	3.6%	-	13.3%	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Не</i>	-	4.3%	-	-	-	-	-	-	-

Данните сочат, че преподавателите по съответните дисциплини спазват графика за провеждането им, като при повече от половината анкетираните дисциплини то е на 100%. В останалите случаи не спазването на графика е незначително, което вероятно се дължи на кратковременно закъснение за обявения начален час за провеждането на лекцията по различни обективни и трудно преодолими причини. Няма данни за отменяни лекции, още по-малко за повторемост на ситуацията. Почти всички студенти са удовлетворени по този

показател с изключение на незначителна част от тях, маркирали отговор „не“ само при една от анкетираните дисциплини. Отговор „по-скоро не“ не се среща.

1.3. ЯСНО И РАЗБИРАЕМО ИЗЛАГАНЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	87%	65.2%	100%	100%	82.1%	76%	83.3%	33.3%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	13%	26.1%	-	-	17.9%	24%	13.3%	66.7%	33.3%
<i>по-скоро не</i>	-	4.3%	-	-	-	-	3.3%	-	33.3%
<i>Не</i>	-	4.3%	-	-	-	-	-	-	-

Повече от половината от студентите смятат, че учебният материал по всички анкетираните дисциплини се излага ясно и разбираемо, видно от високия процент дадени отговори от групата на положителните. Незначителен е дялът на студентите, които при малка част от дисциплините не са удовлетворени по този показател, доказателство за което е ниският процент на неудовлетвореност на онези студенти, които са посочили отговор „не“ само при една от дисциплините.

1.4. ПОЛЕЗНОСТ НА ПОЛУЧАВАНИТЕ ЗНАНИЯ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	82.6%	60.9%	83.3%	96.8%	82.1%	76%	73.3%	66.7%	66.7%
<i>по-скоро да</i>	17.4%	21.7%	16.7%	3.2%	17.9%	24%	20%	33.3%	-
<i>по-скоро не</i>	-	8.7%	-	-	-	-	3.3%	-	33.3%
<i>Не</i>	-	8.7%	-	-	-	-	3.3%	-	-

Повече от половината от студентите смятат, че получаваните знания по отделните дисциплини са полезни за тях, видно от високия процент дадени отговори от групата на положителните. Незначителен е дялът на студентите, които не са удовлетворени по този показател, видно от ниския процент на далите отговор „не“ при две от дисциплините. Отговор „по-скоро не“ се наблюдава при една дисциплина, без да е посочен там отговор

„не“, което води до извод за колебание сред студентите относно удовлетвореността им по този показател.

1.5. ОНАГЛЕДНОСТ С ПРИМЕРИ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	87%	52.2%	91.7%	93.5%	67.9%	60%	66.7%	66.7%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	8.7%	21.7%	8.3%	3.2%	28.6%	32%	23.3%	33.3%	33.3%
<i>по-скоро не</i>	4.3%	17.4%	-	3.2%	3.6%	8%	10%	-	-
<i>Не</i>	-	8.7%	-	-	-	-	-	-	33.3%

Повече от половината от студентите смятат, че учебният материал се онагледява с примери, видно от високия процент дадени отговори от групата на положителните. Отговори „по-скоро не“ са дадени при седем от девет дисциплини в ниския диапазон между 3.2% и 17.4%, като само при една дисциплина този отговор е комбиниран и с отговор „не“. При една от дисциплините категоричен отговор „не“ са дали около 1/3 от анкетираните студенти, без този отговор да е комбиниран с отговор „по-скоро не“. Ниският процент участие в анкетирането по тази дисциплина не може да обоснове категоричен извод за неудовлетвореност по този показател.

1.6. ВЪВЛИЧАНЕ В ДИСКУСИИ И СТИМУЛИРАНЕ НА ТВОРЧЕСКО МИСЛЕНЕ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	73.9%	56.5%	91.7%	80.6%	64.3%	60%	50%	66.7%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	21.7%	39.1%	8.3%	16.1%	28.6%	20%	40%	33.3%	33.3%
<i>по-скоро не</i>	-	4.3%	-	3.2%	3.6%	20%	10%	-	33.3%
<i>Не</i>	4.3%	-	-	-	3.6%	-	-	-	-

Преподавателите се опитват да въвличат студентите в дискусии, но въпреки това при седем от девет анкетираните дисциплини се забелязва известно неудовлетворение по този показател, видно от дадените отговори от групата на отрицателните, движещи се в

диапазона между 3.2% до 33.3%. Категоричен отговор „не“ е даден от 3.6% до 4.3% от анкетираните при само две от дисциплините. Незначителният му дял обосновава извод за удовлетвореност на по-голямата част от студентите по този показател. Въпреки ниският относителен дял на отговорите от групата на отрицателните („по-скоро не“ и „не“), наличието им при повечето дисциплини може да насочи вниманието на преподавателите към засилване на интереса на студентите към дискутиране на проблеми или спорни въпроси по тематиката на преподаваната от тях материя.

1.7. НАСЪРЧАВАНЕ ЗА САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	87%	43.5%	100%	38.7%	50%	60%	26.7%	66.7%	-
<i>по-скоро да</i>	13%	17.4%	-	22.6%	10.7%	8%	10%	-	33.3%
<i>по-скоро не</i>	-	8.7%	-	29%	28.6%	20%	36.7%	33.3%	-
<i>Не</i>	-	30.4%	-	9.7%	10.7%	12%	26.7%	-	66.7%

Видно от резултатите по този показател, при повечето дисциплини самостоятелната работа на студентите не се насърчава. Изключение са дисциплините, получили максимално одобрение по този показател. Наблюдава се не малка част от анкетираните студенти, които са останали неудовлетворени, маркирайки отговори „не“ и „по-скоро не“.

1.8. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА МАТЕРИАЛИ, ВКЛ. В ЕЛЕКТРОНЕН ВИД

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	91.3%	65.2%	100%	90.3%	71.4%	68%	46.7%	-	-
<i>по-скоро да</i>	-	17.4%	-	9.7%	17.9%	20%	20%	33.3%	-
<i>по-скоро не</i>	4.3%	8.7%	-	-	3.6%	12%	30%	33.3%	-
<i>Не</i>	4.3%	8.7%	-	-	7.1%	-	3.3%	33.3%	100%

При повече от половината дисциплини водещите преподаватели предоставят материали, вкл. в електронен вид. В останалите случаи те или са недостатъчно, или изобщо липсват. Макар и неудовлетворените по този показател студенти да са по-малко от

половината, техните искания не следва да се пренебрегват. Преподавателите могат да се възползват от удобството на технически поддържаните от университета виртуални класни стаи за споделяне на учебни ресурси, достъпът до които може да се ограничи до оторизирани потребители чрез създадените за целта университетски електронни профили.

1.9. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	100%	87%	100%	96.8%	92.9%	92%	96.7%	100%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	-	8.7%	-	3.2%	3.6%	8%	3.3%	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	4.3%	-	-	-	-	-	-	66.7%
<i>Не</i>	-	-	-	-	3.6%	-	-	-	-

При всички дисциплини водещите преподаватели проявяват толерантно и учтиво отношение към студентите, без значение от тяхното лично или социално положение. Доказателство за това е изключително високият процент на одобрение на анкетираните студенти, маркирали преимуществено и категорично отговор „да“. Отговор „не“ е даден от едва 3.6% от анкетираните само при една от дисциплините, при която пък липсва отговор „по-скоро не“. При други две се наблюдава отговор „по-скоро не“, като само при една от тях процентът на неудовлетворение е повече от 50%. Слабата активност на студентите в анкетирането по тази дисциплина обаче не може да обоснове категоричен извод за неудовлетвореност по този показател.

1.10. СПАЗВАНЕ НА ОБЯВЕНИ КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	100%	82.6%	100%	96.8%	92.9%	92%	83.3%	100%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	-	17.4%	-	3.2%	-	4%	13.3%	-	33.3%
<i>по-скоро не</i>	-	-	-	-	3.6%	4%	3.3%	-	-
<i>Не</i>	-	-	-	-	3.6%	-	-	-	33.3%

Видно от резултатите, студентите преимуществено смятат, че преподавателите спазват предварително обявените критерии за оценяване. Доказателство за това е изключително високият процент на одобрение на анкетирания студенти, маркирали отговор „да“. Изключение се наблюдава само при една дисциплина, където 1/3 от анкетирания са отговорили с „не“. Посоченото изключение не е достатъчно убедително доказателство за неудовлетвореността на студентите по този показател поради слабата им активност в анкетирания по тази дисциплина.

1.11. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА

	МПП	ОТП	ЦП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	100%	69.6%	100%	87.1%	82.1%	72%	83.3%	100%	33.3%
<i>по-скоро да</i>	-	21.7%	-	12.9%	14.3%	28%	13.3%	-	33.3%
<i>по-скоро не</i>	-	8.7%	-	-	3.6%	-	3.3%	-	-
<i>Не</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	33.3%

При всички дисциплини студентите са категорични, че имат възможност за обратна връзка със своите преподаватели. Процентът одобрение по този показател е висок. Изключение се наблюдава само при една дисциплина, където 1/3 от отговорите е „не“. Посоченото изключение трудно може да се отчете като наличие на неудовлетвореност по този показател поради слабата активност на студентите в анкетирания по тази дисциплина.

2. ПО ВРЕМЕ НА УПРАЖНЕНИЯ

2.1. ПРИСЪСТВИЕ

	МПП	ОТП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	95.7%	60.9%	77.4%	89.3%	88%	96.7%	66.7%	100%
<i>по-скоро да</i>	4.3%	34.8%	19.4%	7.1%	8%	3.3%	33.3%	-
<i>по-скоро не</i>	-	-	3.2%	3.6%	4%	-	-	-
<i>Не</i>	-	4.3%	-	-	-	-	-	-

Резултатите показват висока посещаемост на студентите по време на упражнения. Незначителен е делът на студентите, които понякога отсъстват от упражнения. Студенти, които не са посетили нито едно занятие, почти няма, с едно изключение. Но то не е достатъчно, за да формира извод за някаква обща неудовлетвореност.

2.2. СПАЗВАНЕ НА ГРАФИК

	МПП	ОТП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	95.7%	52.2%	96.8%	96.4%	88%	100%	100%	100%
<i>по-скоро да</i>	4.3%	26.1%	3.2%	3.6%	12%	-	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	21.7%	-	-	-	-	-	-
<i>Не</i>	-	-	-	-	-	-	-	-

При всички дисциплини водещите преподаватели спазват графика, като някои от тях го изпълняват на 100%. Липсват отговори „не“. Известно неудовлетворение на студентите се наблюдава само при една от дисциплините, където част от отговорите е „по-скоро не“. Липсва обаче категоричен отговор „не“, което дава основание за предположение за наличие на обективна причина за неспазване на графика в предвидения обем.

2.3. ПОЛЕЗНОСТ НА ПОЛУЧАВАНИТЕ ЗНАНИЯ

	МПП	ОТП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	100%	39.1%	80.6%	100%	84%	73.3%	100%	100%
<i>по-скоро да</i>	-	30.4%	12.9%	-	16%	13.3%	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	21.7%	6.5%	-	-	3.3%	-	-
<i>Не</i>	-	8.7%	-	-	-	10%	-	-

При всички дисциплини резултатите сочат висока удовлетвореност на студентите от получаваните знания по време на упражнения, видно от преобладаващите положителни отговори. Известна неудовлетвореност е демонстрирана при част от дисциплините, където са маркирани отговори „по-скоро не“ или „не“. Процентът на неудовлетворение е нисък спрямо общия брой анкетираните студенти. При условие, че не се засягат изискванията на по-

голямата част от студенти, действия за повишаване на удовлетвореността и на онази малка част от тях, които смятат другояче, могат да се предприемат по избран от преподавателя подходящ начин.

2.4. ОТНОШЕНИЕ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

	МПП	ОТП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	95.7%	43.5%	87.1%	92.9%	100%	96.7%	100%	100%
<i>по-скоро да</i>	4.3%	34.8%	12.9%	7.1%	-	3.3%	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	13%	-	-	-	-	-	-
<i>Не</i>	-	8.7%	-	-	-	-	-	-

При всички дисциплини водещите преподаватели проявяват толерантно и учтиво отношение към студентите. Доказателство за това е изключително високият процент одобрение на анкетирания студенти, маркирали преимуществено и категорично отговор „да“. Много малка част от отговорите е „по-скоро не“ или „не“ и то само при една от посочените дисциплини. Това не е достатъчно за формиране на извод за обща неудовлетвореност на студентите по този показател.

2.5. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА

	МПП	ОТП	АПС	НПП	ОП	ТП2	ГПП	ДП
<i>Да</i>	95.7%	47.8%	90.3%	92.9%	96%	90%	100%	100%
<i>по-скоро да</i>	4.3%	26.1%	9.7%	7.1%	4%	3.3%	-	-
<i>по-скоро не</i>	-	17.4%	-	-	-	6.7%	-	-
<i>Не</i>	-	8.7%	-	-	-	-	-	-

При всички дисциплини студентите посочват, че имат възможност за обратна връзка със своите преподаватели. Доказателство за това е изключително високият процент на одобрение на анкетирания студенти, маркирали преимуществено и категорично отговор „да“. Малка част от тях са посочили отговор „по-скоро не“ или „не“ по отделни дисциплини. Неудовлетвореността на тази малка част от анкетирания студенти е трудно разбираема

поради възможността им да се свържат с преподавателя посредством публикувания негов служебен електронен адрес за кореспонденция на официалната страница на факултета. При желание от тяхна страна, те разполагат и с допълнителна възможност да уговорят среща за консултация със съответния преподавател.

III. ПРЕПОРЪКИ НА СТУДЕНТИТЕ

1. „Международно публично право“

Половината от анкетиранияте студенти (11 от общо 23) са изразили мнение за работата на преподавателите, по-голямата част от които са положителни. Препоръки не са отправяни. Общото впечатление на студентите е, че благодарение на водещите лекции и семинари те са придобили знания, които способстват за справянето им с изпита и са полезни за следването им като цяло. Те са удовлетворени от начина на представянето на материала, който е „полезно резюмиран“, „ясно и разбираемо“, с „достатъчно примери“, насърчаващи „воденето на дискусии с преподавателя и помежду им“, с „получаване на отговор на всички зададени въпроси“, като се държи на „присъствието и най-вече на обратната връзка“, с „позитивно отношение към студентите и към тяхната работа“, но в същото време с „професионализъм, страхотно отношение и точност“. Изолирано е мнението, че на преподавателите им липсва „вътрешен усет и желание да запалят студентите“. Почти всички анкетирани студенти са единодушни, че дисциплината е интересна и благоприятства за постигане на успех в обучението.

2. „Обща теория на правото“

От всички анкетирани студенти по тази дисциплина петима са изразили мнение, а само един е отправил препоръки. Мненията са противоречиви. От една страна, макар дисциплината да им се струва „абстрактна“ и „затрудняваща“, те я намират за „полезна“, а лекциите - поднесени с „уважение към студентите“. Полезност студентите откриват и в упражненията, доколкото ги карат да „размишляват“ и „да мислят юридически“. От друга страна обаче, изискването на преподавателя студентът да „обоснове и защити тезата си“ по време на всяко занятие по предварително и самостоятелно подготвени теми „отказват студента да ходи на упражнения, понеже точно това не им харесва“ и поради което упражненията се възприемат от тези студенти за „демотивиращи и скучни“. Препоръките, които се отправят към преподавателите по дисциплината е те да са „по-ведри“, „по-отворени към дискусии“ и да „спазват уговорения час за занятия“.

3. „Църковно право“

От всички анкетирани мнение по избираемата дисциплина са изразили петима студенти и всички те са изцяло положителни. Препоръки не са отправени. Положително е оценено „отношението както към материала, така и към студентите“, обстоятелството, че лекторът „насърчава мисленето“, „предоставя необходимото време за подготовка, както и подходящи материали“, „отделя достатъчно време за дискусия“ и „уважава мнението на студентите“, като „не игнорира и не дискриминира студенти с различно от преобладаващото мнение“.

4. „Административен процес“

Мнение по дисциплината са изразили 11 от общо 31 анкетирани студенти, като трима от тях са отправили и препоръки. Мненията са изцяло положителни. Както лекциите, така и упражненията са приети за „ползотворни“ и „интересни“. Положително е оценено „наблягането на практическата част“, „насърчаването и мотивирането“ на студентите, „предоставянето на допълнителни материали“, както и „допълнително осигурените посещения на дела в Административен съд - Пловдив“. Желанието на студентите да придобият повече практически умения са ги мотивирали да препоръчат „повече посещения в административния съд“, за да могат „казусите да бъдат разяснявани“. Останалите две препоръки са противоречиви. Един от анкетираниите студенти е препоръчал да „има повече часове за упражнения“, а друг смята, че хорариумът, предвиден за упражненията е „прекалено дълъг“ и „времето за тях не може да се уплътни“.

5. „Наказателно процесуално право“

Мнение по дисциплината са изразили 9 от общо 28 анкетирани студенти, като само един е отправил препоръка. Всички мнения са изцяло положителни. Положително е оценено „излагането на информацията по възможно най-разбираемия начин чрез схеми и таблици“, подробното представяне на учебния материал с „нужните примери и в пълнота“, даването на „задания за работа въщи“, „практическата насоченост на упражненията“, както и „осигуряването на присъствия по наказателни дела, спомагащо онагледяването на процеса“. Единствената препоръка е свързана с предвиждането на „повече посещения по наказателни дела“ и свързаното с това умение да се „пише жалба, молба“ и да „се изготвя обвинение“.

6. „Облигационно право“

Мнения са изразили 11 от общо 25 анкетирани студенти, като 6 от тях са отправили и препоръки. Мненията са положителни. Положително е оценено „добрата организация и стил на преподаване“, отделянето на „нужното внимание, докато всички не разберат темата“, предоставянето на „достатъчно материали“, „воденето на дискусии“ и „стимулирането на критичното мислене“. Четири от шестте отправени препоръки са идентични. Студентите желаят „хорариумът за водене на упражнения да се увеличи“, доколкото „предвиденият час и половина за едно упражнение е недостатъчен за целия преподаван материал“. При две от препоръките обаче се иска „по-стегнато провеждане на упражненията“ и те да бъдат „по-конкретни при решаването на казус“.

7. „Търговско право – Втора част (Търговски сделки)“

Мнения по дисциплината са изразили 10 от общо 30 анкетирани студенти, като 4 от тях са отправили и препоръки. Мненията на студентите са разнородни. Част от тях са на мнение, че „няма логика изпитът да е в устна форма, а на упражнения да се решават казуси“, че това е „неподходящо спрямо формата на изпита“ и че „се нуждае от промяна“, доколкото устният изпит предполага „включването на повече теория“. Искането за „повече теория“ по време на упражнения е съчетано с искане за „повече примери от реалния живот“, но по време на лекции. Друга част от студентите са на мнение, че упражненията са „изпълнени със съдържание и примери“, че „посредством практическото прилагане на наученото може да се надгради материята“, че заради „огромния набор от възможни казуси, които могат да възникнат в практиката“ би било полезно „увеличаване на броя на часовете за упражнения и намаляване на часовете за лекции“. Отправена е и препоръка за „разработването на лекциите като теми“, както и тяхното „диктуване“, доколкото „така по-лесно се учи“. Макар и разнородни, желанията и препоръките са прагматично насочени и в краткосрочна перспектива целят успешното полагане на конкретния изпит, като се различават само по начините за постигането му.

8. „Гражданско процесуално право“

По тази дисциплина мнения не са изразени, но са отправени две препоръки. Те се свеждат до „увеличаване на часовете за лекции и упражнения“ и до отделянето на „изпълнителния процес в отделна дисциплина, както е в СУ“.

9. „Данъчно право“

По дисциплината мнение е изразил само един студент, като същият е отправил и препоръка. Мнението е изцяло положително, а препоръката се свежда до увеличаване на часовете за лекции и упражнения.

IV. ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Наблюдава се ниска активност в анкетирането, задоволителна при част от дисциплините и незадоволителна при друга. Участвалите в него студенти добросъвестно са споделили своето мнение за качеството на преподаването по съответната дисциплина. Част от тях са отправили и препоръки, съобразяването на които допринася за подобряване на работата на преподавателите в бъдеще. Отправените препоръки са конкретни и се отнасят до отделни аспекти на обучението по отделните дисциплини.

Обобщените резултати от проучването сочат, че повече от половината анкетираните студенти посещават лекции, а присъствието им по време на упражнения традиционно е по-голямо. Отсъствието на друга част от тях има по-скоро епизодичен характер. Незначителен е броят на студентите, чието отсъствие от лекции е перманентно или то е ограничено до няколко посещения в рамките на семестъра.

Почти всички анкетираните студенти сочат, че графикът за провеждане на лекции и упражнения се спазва от преподавателите в пълен обем. В много редки хипотези спазването на графика е в непълен обем според мнението на малка част от анкетираните студенти. Вероятна причина за това биха могли да бъдат закъснения за обявения начален час за провеждане на занятията, обикновено наложени от обективни причини.

Висок процент одобрение се наблюдава при показателите, измерващи удовлетвореността на студентите по показателите *„ясно и разбираемо излагане на учебния*

материал“; „полезност на получаваните знания“ както по време на лекции, така и по време на упражнения; „онагледеност на учебния материал с примери“; „спазване на обявените критерии за оценяване“; „толерантно отношение към студентите“ от страна на преподаватели, водещи както лекции, така и упражнения; и „възможност за обратна връзка“ както с лекторите, така и с преподавателите, водещи упражнения.

Малка част от анкетиранияте студенти демонстрират известно неудовлетворение по показателите *„въвличане в дискусии и стимулиране на творческото мислене“; „насърчаване на самостоятелна работа“* и *„предоставяне на материали, вкл. в електронен вид“*. За удовлетворяване на изискванията и на тази част от студентите може да се обърне внимание на преподавателите към съществуващата на университетско ниво техническа възможност за използване на виртуалните класни стаи за споделяне на материали със своите студенти. Функционалностите им позволяват още поставяне на задачи за самостоятелна работа, използването на които би удовлетворило и изискването за насърчаване на такава работа.

V. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ

Констатирана е незадоволителна активност на студентите в анкетирането по учебни дисциплини, изучавани в 5-ти курс. Това се дължи на обстоятелството, че по време на анкетирането те вече са завършили своето обучение по специалността „Право“ и нямат ангажимент към университета и факултета. Това обективно налага анкетното проучване да се провежда непосредствено след приключване на съответния семестър и полагане на редовен изпит по съответната дисциплина при допускането, че това би повишило активността и обусловената от това представителност на проучването. За да се осигури равнопоставеност на анкетирането по всички учебни дисциплини, то следва да се извършва при съблюдаване на същия принцип. Съобразяването на тази препоръка би довело до повишаване на представителността на проучването в съответствие с Правилата за провеждане на анкетни проучвания в ПУ „Паисий Хилендарски“, приети с Решение на АС на 17 юли 2023 г.

На основа гореизложеното ФКК:

ПРЕДЛАГА на ФС на ЮФ при ПУ „Паисий Хилендарски“ да утвърди график за провеждане на анкетни проучвания до края на учебната 2023-2024 г. както следва:

1. Анкетиране на преподаватели (Анкетна карта № 7), докторанти (Анкетна карта № 3) и студенти, редовна и задочна форма на обучение, за изучаваните от тях задължителни дисциплини през първия семестър. (Анкетна карта № 2). Срок за изпълнение – до края на месец март 2023 г.

2. Анкетиране на студенти, редовна и задочна форма на обучение, за изучаваните от тях задължителни дисциплини през втория семестър. (Анкетна карта № 2). Срок за изпълнение – до края на месец юли 2023 г.

Анализът ведно с направените предложения за подобряване е обсъден и приет на заседание на ФКК на ЮФ при ПУ „Паисий Хилендарски“, проведено в гр. Пловдив на 23.02.2024 г.